

การแกะสลัก (Carving)

การแกะสลัก เป็นการสร้างสรรค์งานในรูปแบบ 3 มิติ ลงบนวัสดุ
ประเภทหิน ไม้ ทั้งนูนต่ำ นูนสูง และลอยตัว

จุดประสงค์ คือ

- 1.เพื่อเป็นของใช้ในการประกอบอาชีพ เช่น การทำเกษตรกรรม
- 2.เพื่อใช้ในครัวเรือน เช่น ของใช้ในครัวเรือน และเฟอร์นิเจอร์
3. เพื่อตกแต่งอาคาร ยานพาหนะ ทั้งบ้าน วัด วัง เรือและเกวียน เป็นต้น
- 4.เป็นเครื่องดนตรี
- 5.เพื่อใช้ในพิธีกรรม เช่น ใช้ที่เกี่ยวกับความเชื่อและศาสนา
และอื่นๆ เช่น ทำแม่พิมพ์ลาย เป็นต้น

วัสดุ

1. หิน
2. ไม้
3. เซรามิก
4. กระดาษ
5. แก้ว เป็นต้น

งานแกะสลัก ในอดีต

การแกะหิน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือ รูปทรงต่างๆ

ขวานหิน

កន្ទុក

วัวไบซัน แกะจากเขากวางเรนเดียร์

วินัส คาลิพีจ

จากออสเตรีย

ประติมากรรมไม้แกะสลักหุ่นต่ำ
อายุประมาณ 2650 ปี ก่อนค.ศ.
อียิปต์

วัสดุ

หิน

หิน(หยก)

หินแกรนิต

หิน (แกะครกอ่างศิลา)

ครกหินอ่างศิลา

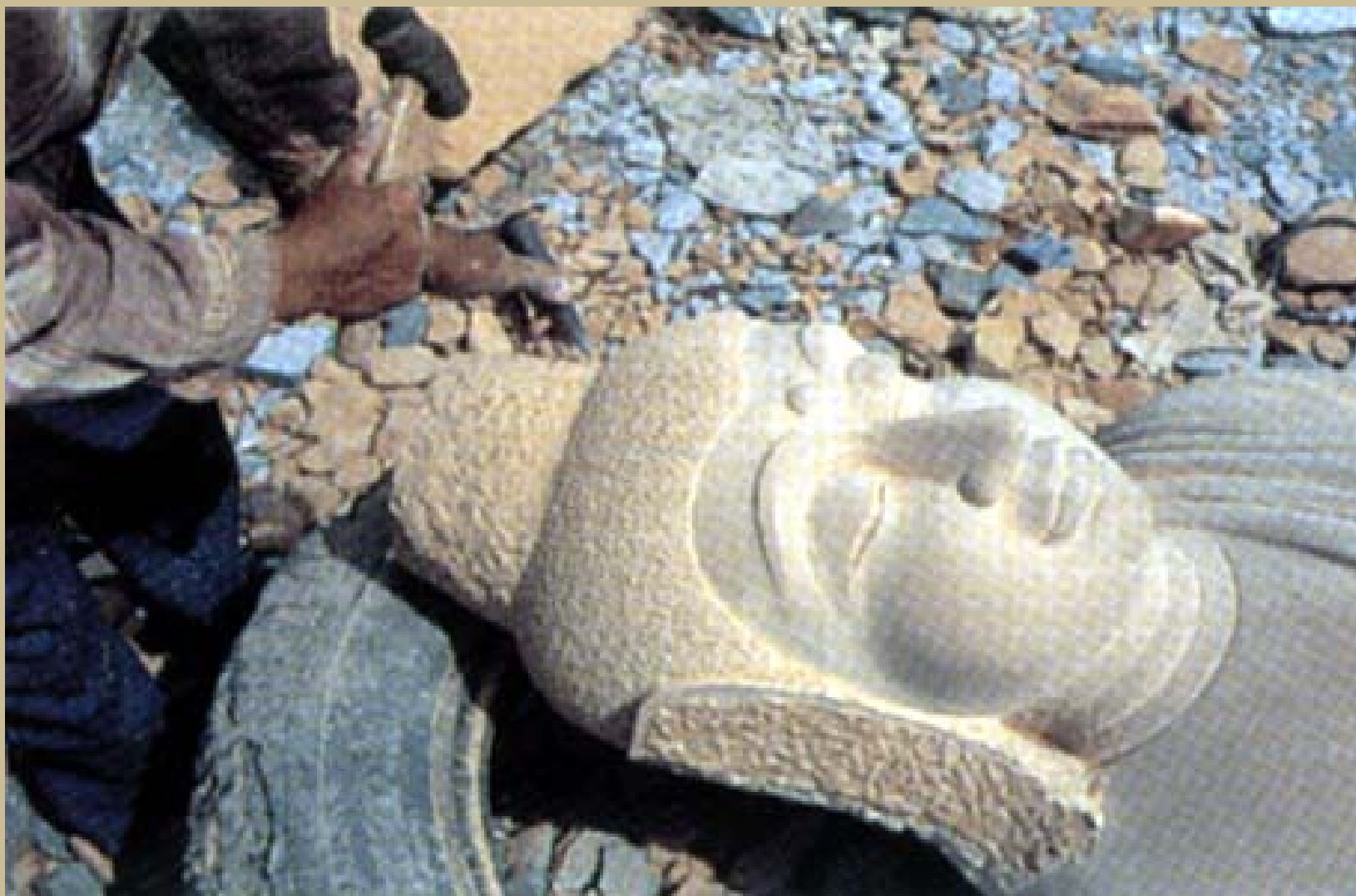
หยก (พม่า)

หินทราย

หินทราย

កម្រង

ไม้(Wood)

- ไม้ที่นิยมนำมาใช้แกะสลัก มีหลายประเภท เช่น ไม้เนื้อแข็ง เป็นไม้ผลัดใบตามฤดูกาล ใบกว้าง เปลี่ยนสีไปตามฤดูกาล เช่น
- ไม้มะกอก เป็นไม้เนื้อแข็งที่มีเนื้อหยาบปานกลาง สีเทาอ่อน เหนียว ยึดหยุ่นได้ดี
- ไม้มะเดื่อ มีความหยาบปานกลาง สีน้ำตาลออกชมพู ค่อนข้างแกะยาก บิดงอง่าย ใช้ทำภาชนะที่ใส่อาหาร
- ไม้เชอร์รี่ เนื้อละเอียด สีครีม แต่หากแก่มากๆ เป็นสีน้ำตาลแดงเข้ม แกะยาก ทำผิวมันได้สวย เหมาะกับการแกะประติมากรรมภาพคน

- ไม้ไผ่ เนื้อหยาบ มีหลายสีตั้งแต่น้ำตาลอ่อนจนถึงน้ำตาลแดง แทะยาก เพราะ ขัดผิวได้สวย
- ไม้สัก สีสน้ำตาลออกเหลือง แทะง่าย เกิดผิวมันในขณะแทะ ทนอากาศ แต่ทำให้มีดทื่อเร็ว
- ไม้มันห่อ มีสีเข้มจนออกเป็นสีม่วงน้ำตาล เป็นไม้ที่เหมาะสมกับการแทะสลักมาก

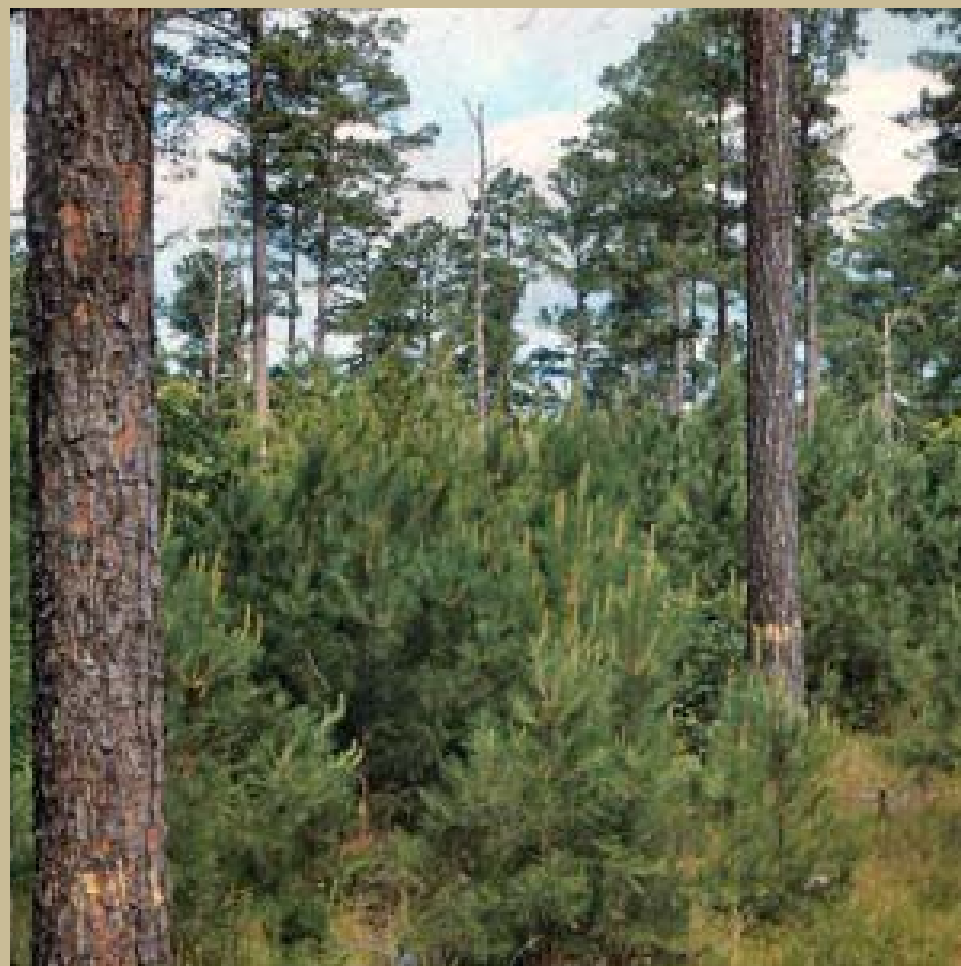
ไม้เนื้อแข็งปานกลาง

- ไม้เกาลัด สีน้ำตาลอ่อน แกะง่าย ขัดผิวได้สวย หายาก
- ไม้มะฮอกกานี สีน้ำตาลแดงเข้ม ลายไม้วากวน ให้รูปและสีสวย
- ไม้เมเปิล เนื้อละเอียด สีขาวครีมจนถึงน้ำตาลอ่อน เนื้อนุ่ม ลายตรง แกะง่าย

ไม้เนื้ออ่อน

- ไม้บัลซา เนื้อหยาบ มีความอ่อนมาก สีนํ้าตาลอ่อน เนื้อนุ่ม แต่แคะยาก
- ไม้หุ่น เนื้อละเอียด อ่อน นุ่ม สีเทาอ่อน แคะง่าย ให้ลายละเอียดได้ดี
- ไม้สน เนื้อละเอียด อ่อน สีขาวครีม กลิ่นฉุน แตะง่าย แคะยาก บางพันธุ์ที่มีสีขาวครีม กลิ่นหอม แคะง่าย มีความเหนียว เหมาะกับงานแกะเป็นอย่างยิ่ง

ไม้ตระกูลสน

ผลงานจากไม้สน

ไม้ซี้ดา

ไม้ที่ใช้กับงานแกะของไทย

ไม้เนื้อแข็ง เช่น

- ไม้มะขาม สีขาวครีม เนื้อละเอียดปานกลาง เหนียวทนทาน
- ไม้ตะเคียน เนื้อละเอียดเหมือนไม้สัก สีสน้ำตาลออกแดง ใช้แกะหัวเรือ
- ไม้มะค่า เนื้อละเอียด สีขาว เปราะ
- ไม้แดง เนื้อละเอียด สีแดงเข้ม เนื้อเหนียว

ไม้เนื้อแข็งปานกลาง

- ไม้สัก เนื้อหยาบ มีความแข็งปานกลาง สีน้ำตาลอ่อน แฉะง่าย ทนทาน ไม้บิดงอ
- ไม้อินทนิล ไม้ตะแบก ไม้โมกมัน เป็นต้น

ไม้ตะแบก หรือชาวอีสานเรียกต้นเปื่อย

ໂມ້ຕະແບກ

ໂມ້ຕະແບກ

ไม้ตะเคียน ใช้แกะหัวเรือ

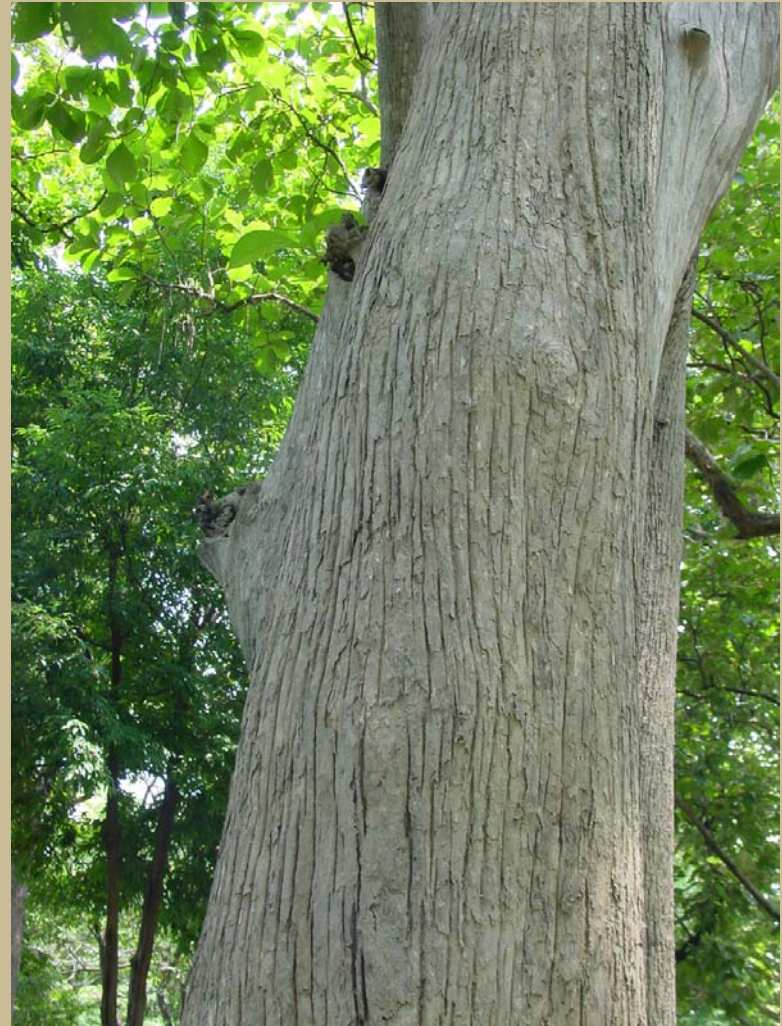
ໂມ້ມະຄ່າ

ต้นสัก

ไม้สัก

ต้นสัก อินเดีย

ต้นสัก อินโดนีเซีย

ไม้เนื้ออ่อน

เป็นไม้ที่มีน้ำหนักเบา เช่น

- ไม้จันทน์
- ไม้จำปา
- ไม้มะม่วงป่า
- ไม้ยมหอม
- ไม้ยาง เป็นต้น

จำฉาหรือจามจุรี

ต้นจำปาขาว
นครไทย พิษณุโลก

จำปาดานหรือจำปาทอง ภาคใต้

โถงศพไม้จำปา

ยางนา
เกาะพะงัน

ไม้ยาง

ต้นมะม่วงป่า

จิมและกลอง ทำจากไม้มะม่วงป่า

กรงนกและด้ามกริช

ยมหินหรือยมนาหรือสะเดาช้าง

ต้นนุ่น

ไม้หุ่น ใช้เพาะเลี้ยงกว้าง

ผีตาโขนแกะจากไม้ขี้หนู

ໄມ້ນຸ່ນ

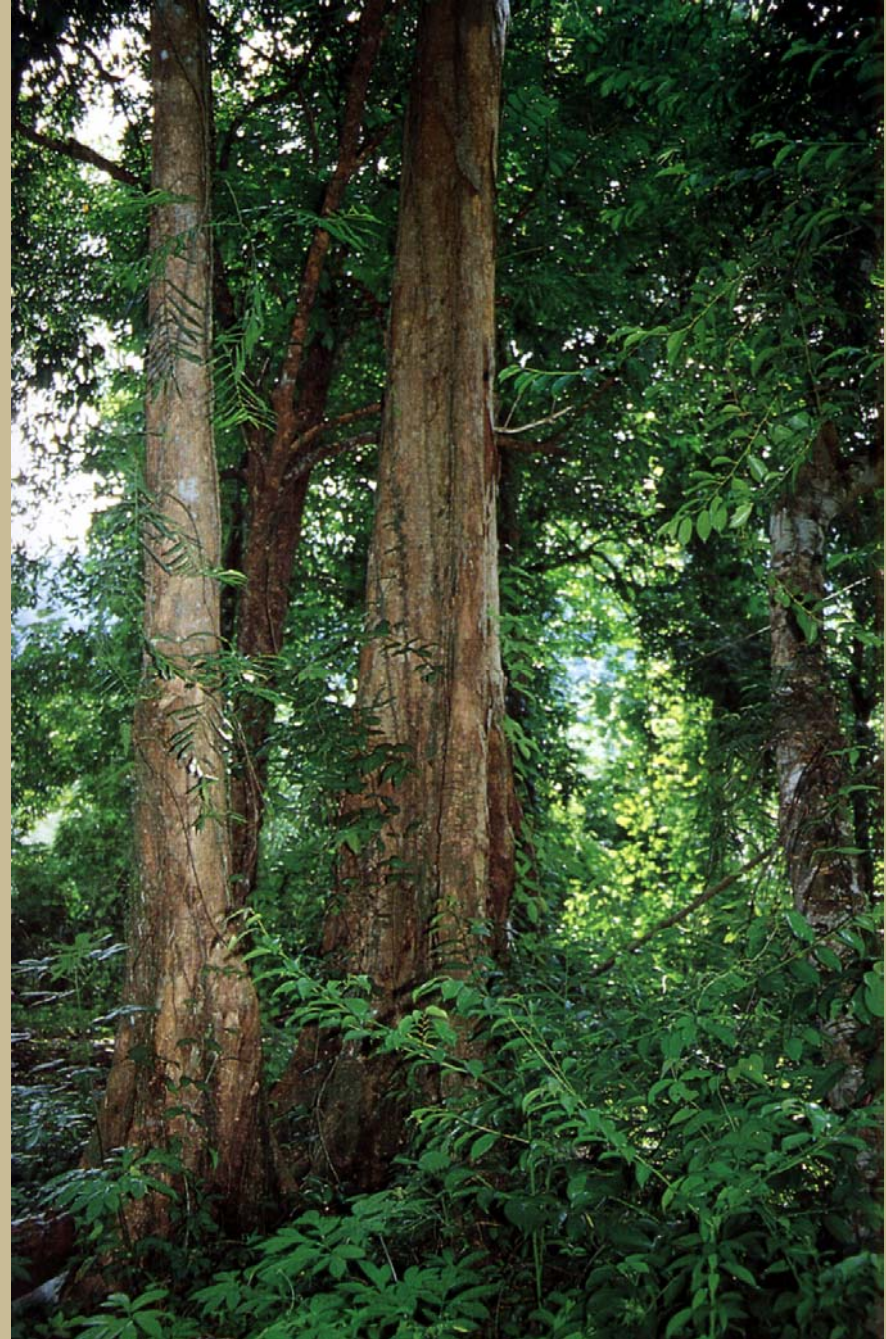
ไม้ที่มีชื่อเป็นสิริมงคลและไม้ที่มีกลิ่นหอม

- ไม้แกะสลักผลงานเกี่ยวกับความเชื่อของชาวพุทธ เช่น
- ไม้จันทน์แดง
- ไม้จันทน์หอม เป็นต้น

ส่วนไทยเรานั้นก็มีไม้อยู่หลายชนิด ที่ถือเป็นไม้มงคล เช่น

ไม้ขนุน ไม้ทองหลวง ราชพฤกษ์ ไม้มะยม ไม้พะยุง ไม้สัก ไม้ก้านเกรา
ไม้ทรงบาดาล และไผ่สีสุก เป็นต้น

ไม้กฤษณา

ไม้กฤษณา

ไม้จันทน์หอม Sandalwood

ไม้จันทน์หอม Sandalwood อินเดีย

ไม้จันทน์หอม

ไม้จันทน์หอม Sandalwood

ไม้จันทน์แดง

ไม้จันทน์แดง

ไม้ขนุน

ทองหลาง

ไม้พยูง

ต้นกันเกรา ประจำจังหวัดนครพนม

ทรงบาดาล

การแกะไม้

การแกะไม้ เป็นการสร้างรูปร่างให้กับไม้ เตรียมการด้วยการเขียนลายลงกระดาษ แล้วลอกลงบนไม้ที่จะแกะ หรือ อาจจะใช้วิธีการทำแม่แบบ ด้วยการตัดกระดาษแข็งเป็นลวดลายที่ต้องการตลอดแล้ววางทาบ ใช้ดินสอเขียนตามขอบกระดาษลงบนเนื้อไม้ หรืออีกวิธีหนึ่งคือใช้กระดาษลอกลาย นำมาติดลงบนผิวไม้ แล้วแกะลายทะเลาะกระดาษลงผ่านไปยังเนื้อไม้ ในกรณีที่ลวดลายที่จะแกะมีความซับซ้อน ช่างบางคนอาจจะใช้การปั้น (Clay Model) ในขนาดเท่าของจริง เพื่อให้รู้ขนาด ความหนาของลาย การทำแบบจำลองจะทำให้ช่างแกะมั่นใจต่อการแกะไม้ให้เสียหายหรือผิดพลาดเมื่อแกะกับไม้จริง

เครื่องมือ

Wood carving tools

- สัตว์ (**Gouges**) มีหลายรูปทรง เช่น
 - สัตว์หน้าตรง หรือสัตว์คมตรงหรือสัตว์ปากบาง
 - สัตว์โค้ง หรือสัตว์รูปตัว ยู (**U - Shape**) มีหลายรูปทรง เช่น
- สัตว์โค้งแคบ
- สัตว์ตัววีมน
- สัตว์โค้งท้องแบน
- สัตว์ขอบเหลี่ยม เป็นต้น

ก้อนไม้หรือตะตุมพุก (Mallets)

- การแกะไม้ ช่างจะใช้มือจับค้ำแล้วออกแรงคั้น แต่หากงานหนัก ไม้เหนียว ต้องอาศัยก้อนช่วยตอกส่งซึ่งต้องใช้ก้อนซึ่งทำด้วยไม้ เพราะ หากเป็นโลหะจะทำให้ค้ำแกะชำรุด

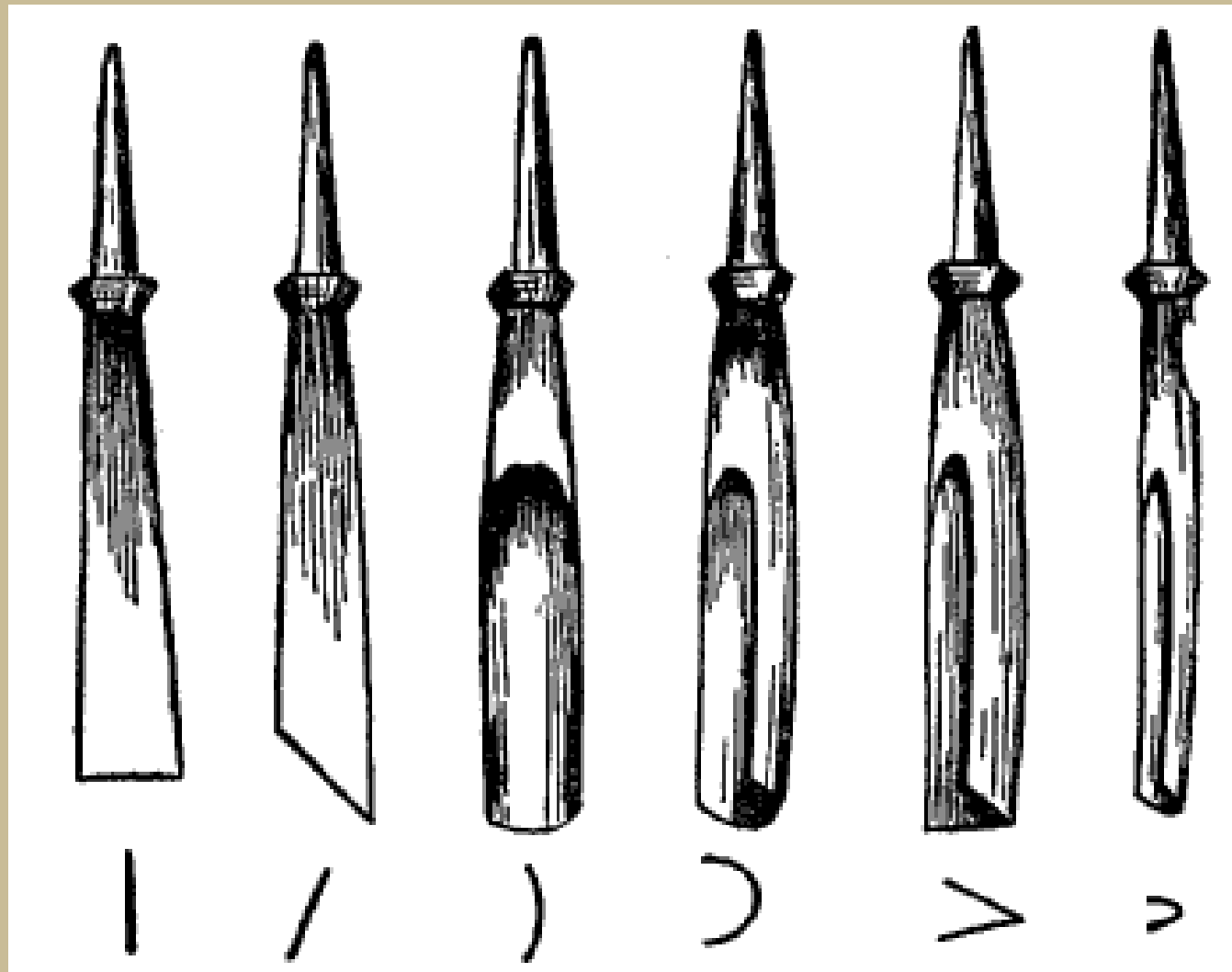
เลื่อย (Saw) ใช้ตัดไม้

กบ (Planes) ใช้ไสไม้ให้ผิวเรียบ

เครื่องกลึงไม้ (Hand driven lathe) ใช้กลึงไม้ให้กลม ตามขนาดที่ต้องการ

เหล็กตอกลาย (Stamps) ใช้ตอกลายผิวไม้ตามความต้องการของช่าง มักจะทำสำเร็จรูปจำหน่าย พบมากในยุโรป โดยเฉพาะในยุคกลาง (Medieval) และใช้กันมากอีกครั้งหนึ่งกับการตกแต่งเฟอร์นิเจอร์ วิกตอเรีย

ลัทธิรูปทรงต่างๆ

ลัทธิรูปทรงต่างๆ

เครื่องมือช่างแกะไม้ภาคเหนือ

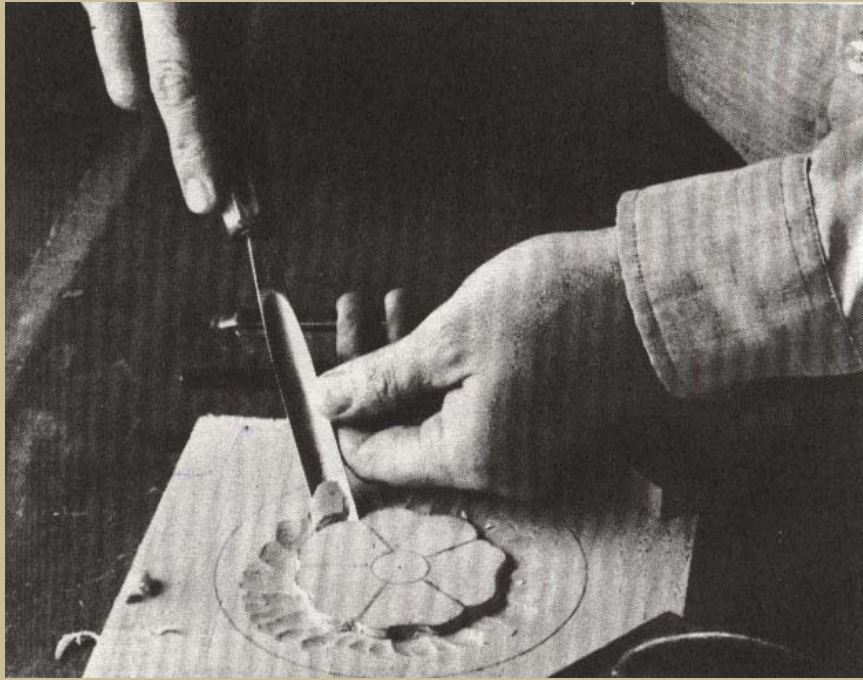

เครื่องมือแกะสลักบ้านช่างนัก

ขั้นตอนการแกะสลักไม้

เครื่องกลึงไม้ (Hand driven lathe) ใช้กลึงไม้ให้กลม

การใช้เครื่องมือแกะไม้ ยุโรป

การแกะสลักไม้ อินเดีย

การแกะสลักไม้ อินเดีย

ຍຸໂຣປ

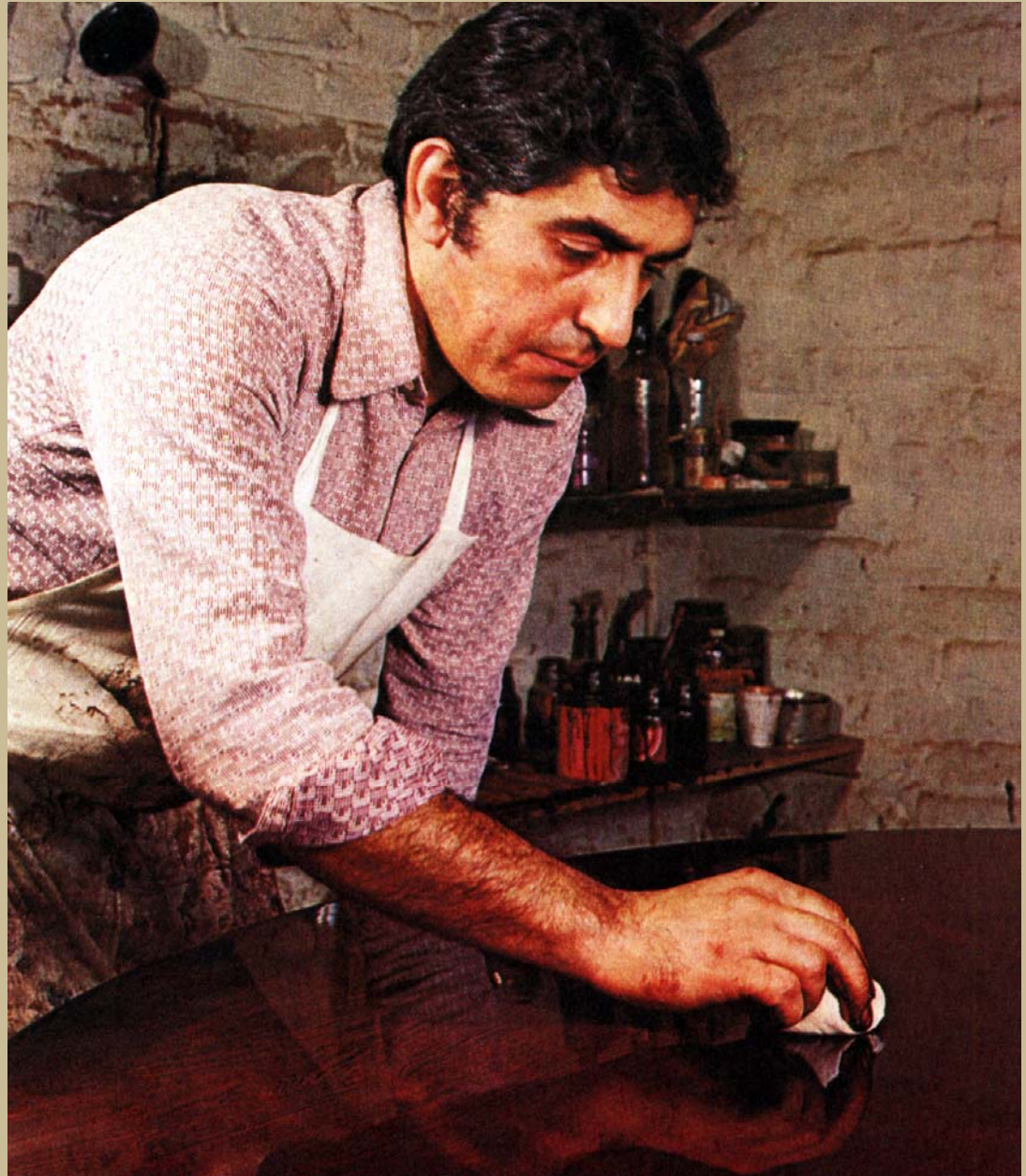
การแต่งผิวเนื้อไม้

การย้อมสี (Strain) ส่วนมากที่นิยมกัน คือ สีโอ๊คหรือเชลแลค สีน้ำตาล เป็นต้น เมื่อทาเสร็จแล้วก็มักจะทาเคลือบผิวชั้นสุดท้ายด้วยแลคเกอร์ หรือน้ำมันวานิช

การข้อมสี (Strain)

การเคลือบ (Glazing)

การเขียนลาย

ผลงานที่ได้จากการแกะสลัก

1.เป็นของใช้ในการประกอบอาชีพ
เช่น เป็นยานพาหนะ ของใช้เพื่อการเกษตร

การแกะสลักไม้ในกลุ่มสังคมเกษตร จะเป็นการทำเครื่องมือช่วย
ทำงานในท้องไร่ท้องนา

ลักษณะผลงานจะเป็นไปในลักษณะเรียบง่าย ไม่ละเอียดยประดับ
เหมือนงานที่ต้องใช้งานในครัวเรือน

เครื่องมือที่จำเป็นต่อการเกษตรที่ทำจากไม้แกะและกลึง เช่น โถ
คราด ค้อนจอบ ค้อนเสียม เป็นต้น

รถลาก

การขุดเรือ

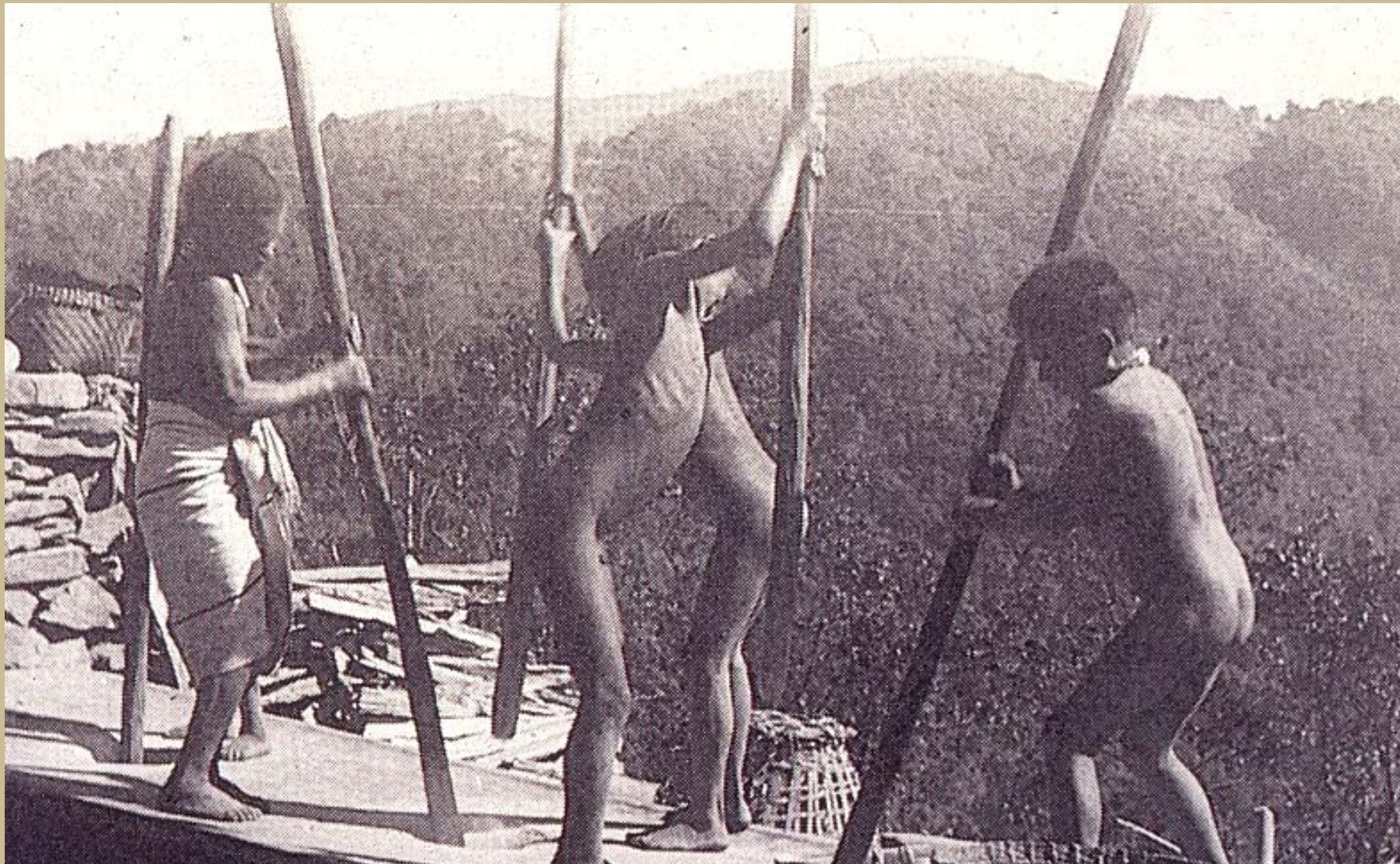

ครกและสากไม้(ลาว)

นากาแลนด์

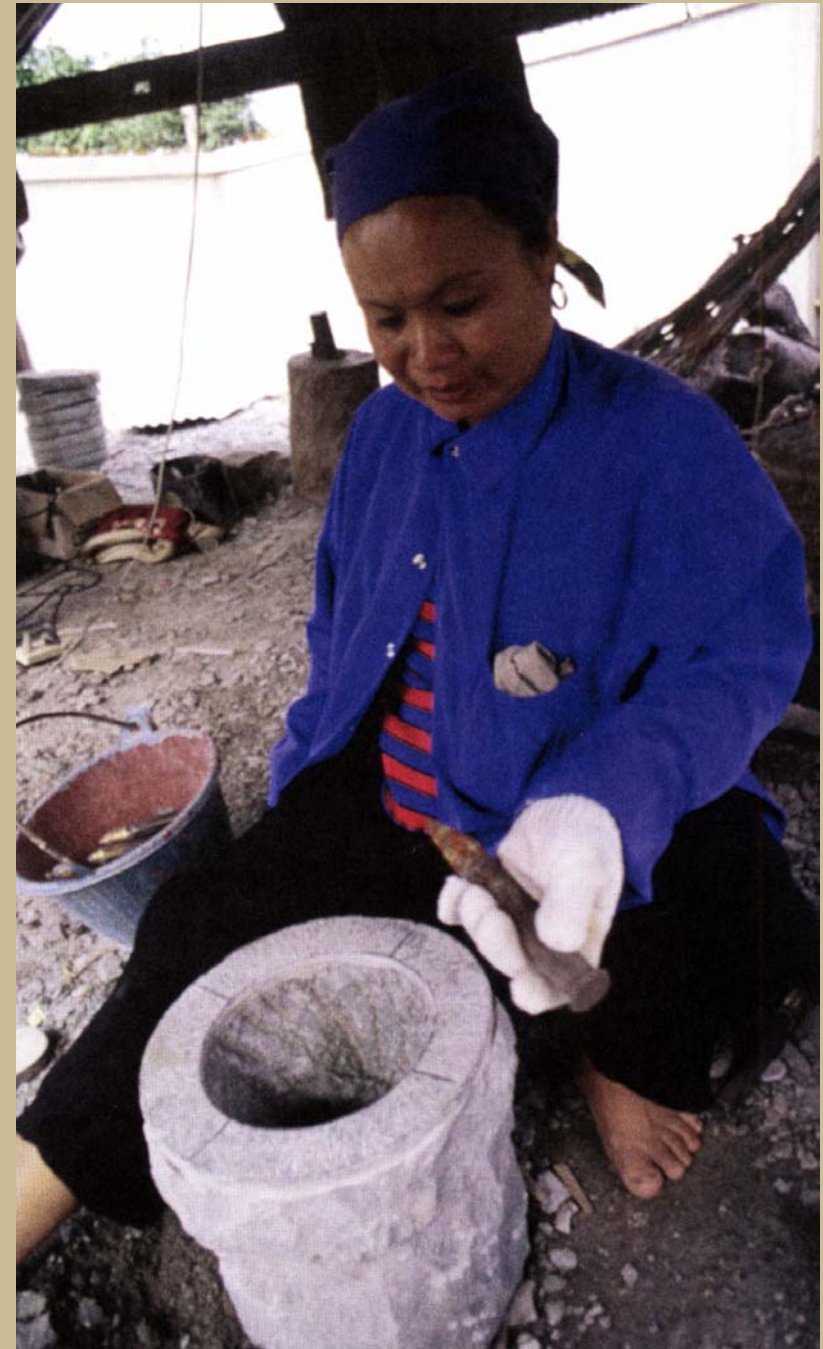

นากาแลนด์

2 ของใช้ในครัวเรือน

รองเท้าไม้เนเธอร์แลนด์

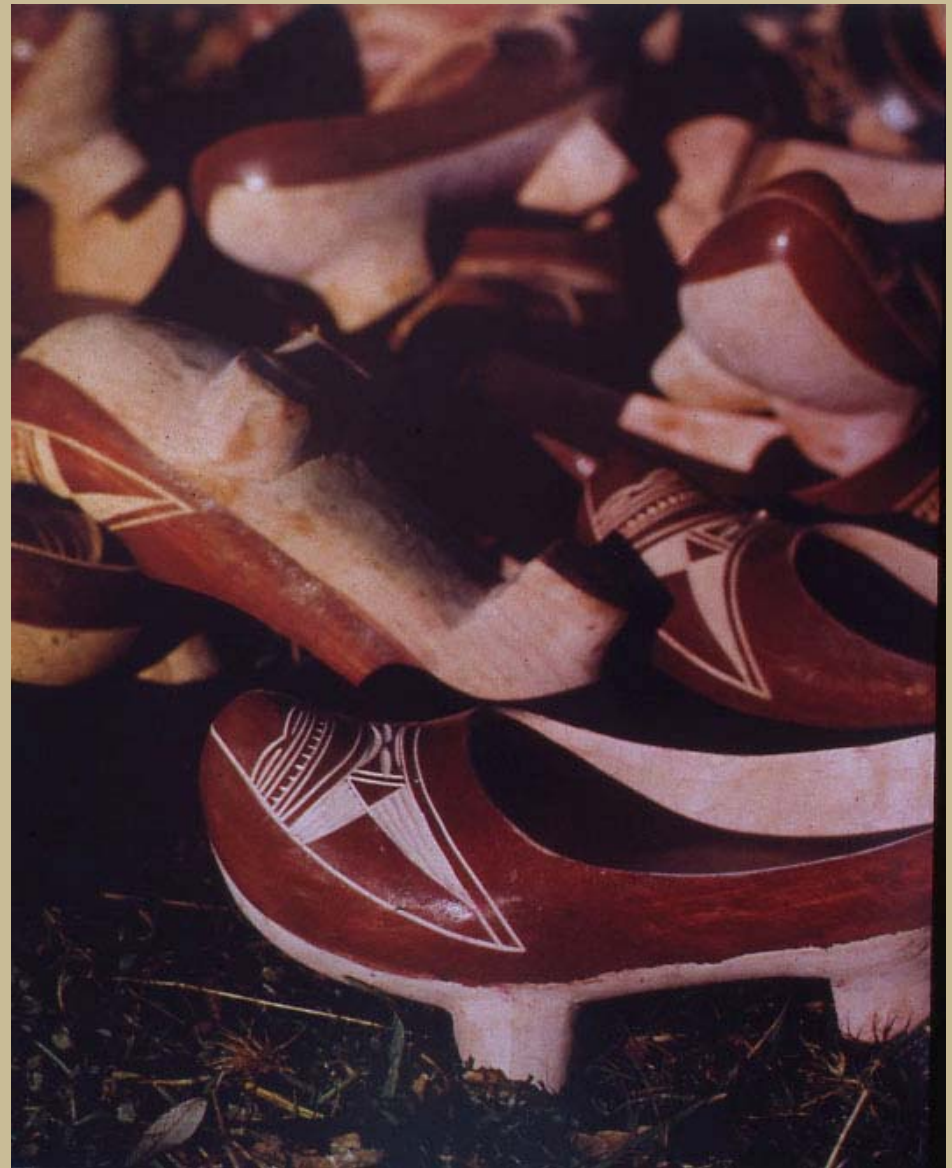

รองเท้าไม้สเปน

ช้อนไม้แกะสลัก

ช้อนไม้แกะยุโรป

ไผ่หนึ่งข้าวภาคเหนือ

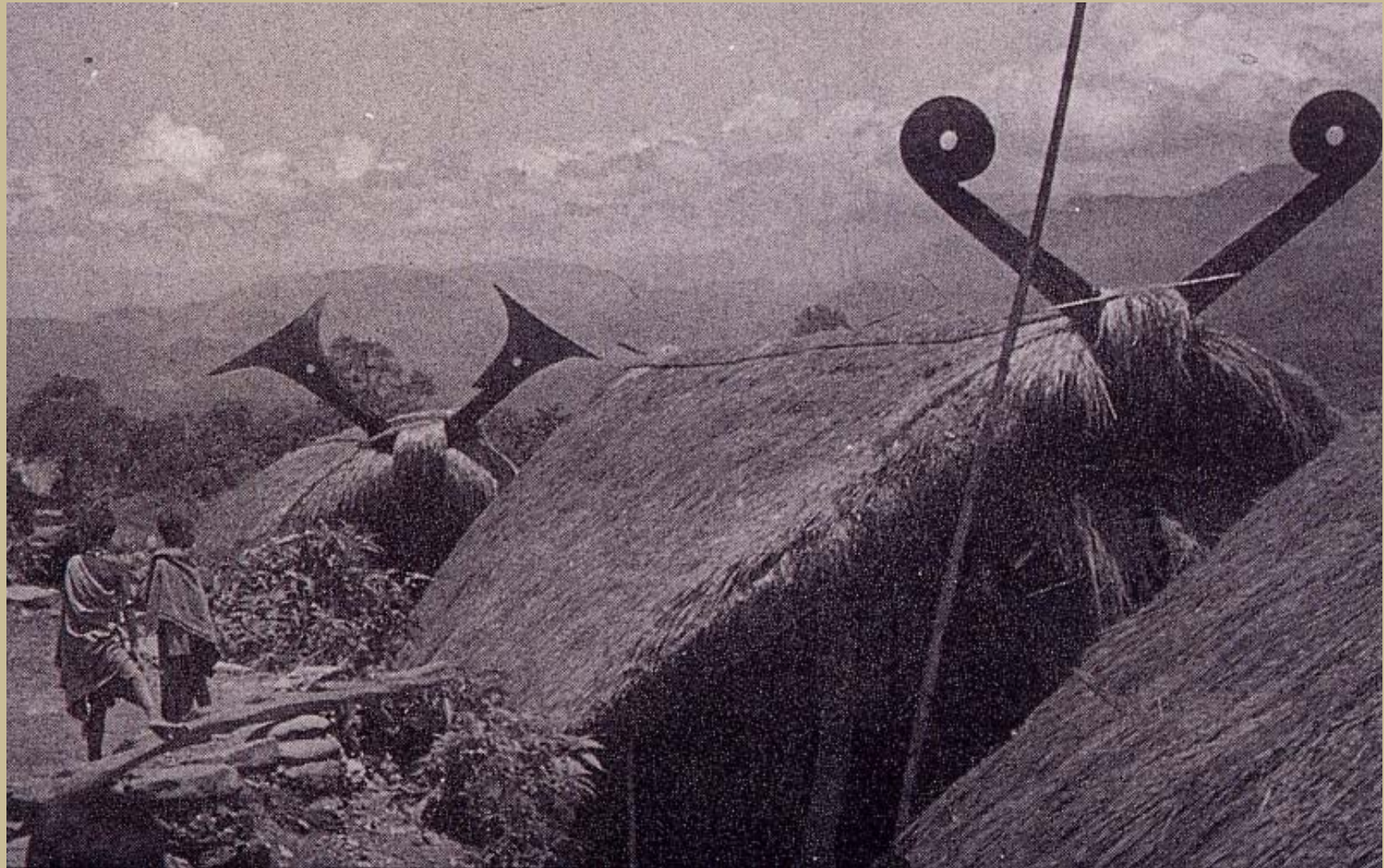

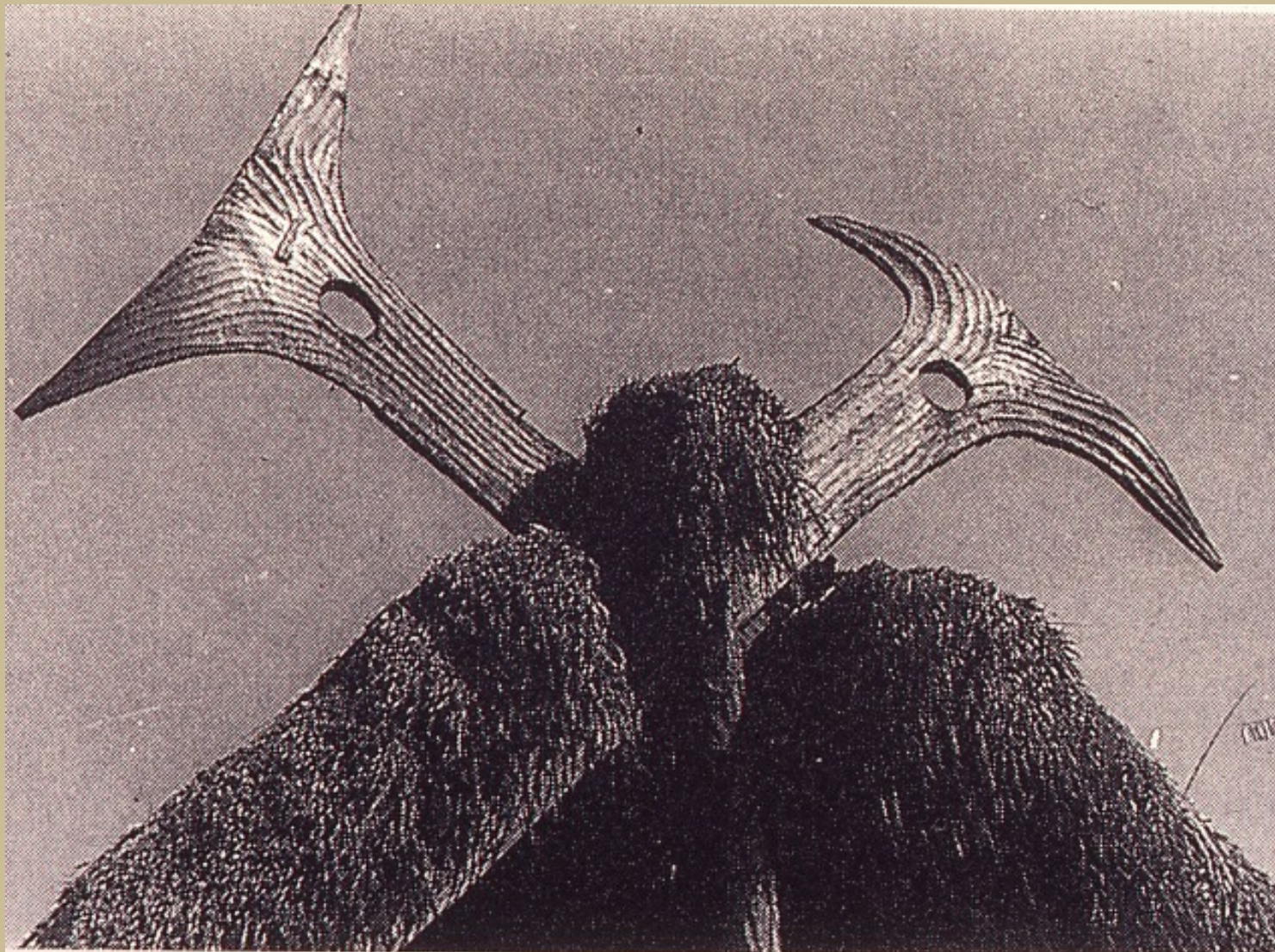
3. เป็นการตกแต่งอาคาร เครื่องเรือนและ เฟอร์นิเจอร์

เก้าอี้

4. เป็นเครื่องดนตรี

เครื่องดนตรี (บาหลี่)

ขลุ่ย แอฟริกา

แอฟริกัน

แอฟริกา

แอฟริกา

แอฟริกา

กลอง
บาห์ลี

กลอง นิวซีแลนด์

ซอฮู้ ไม้มะเกลือ กะโหลกทำด้วยกะลามะพร้าวแกะสลัก
ทำให้เกิดเสียงไพเราะและเพื่อความสวยงาม

ระนาด

โปงลาง

5. เป็นผลงานตามความเชื่อ

- การแกะสลักเกี่ยวกับความเชื่อ ใช้วัสดุทั้งไม้และหิน ขึ้นอยู่กับวัตถุดิบที่มีในแต่ละพื้นที่ เช่น
- ภาคเหนือของไทยมีความเชื่อเรื่องห้ายนต์ ตีคเหนือประตูห้องนอน และมีไม้สักอุดมสมบูรณ์ดีและก็จะแกะสลักห้ายนต์
- หรือชาวพุทธ ในพื้นที่ประเทศไทย พม่าและลาว ก็มักจะแกะพระพุทธรูป หรือลูกประคำ จากไม้ที่เชื่อว่าเป็นไม้มงคล เช่น ไม้จันทน์หอม ไม้จันทน์แดง
- ส่วนผู้ที่นับถือศาสนาฮินดูในประเทศอินเดีย นั้น ก็มักจะใช้ไม้จันทน์หอม(**sandalwood**)แกะสลักรูปเทพเจ้าที่แต่ละคนนับถือของแต่ละลัทธิ

แอฟริกา

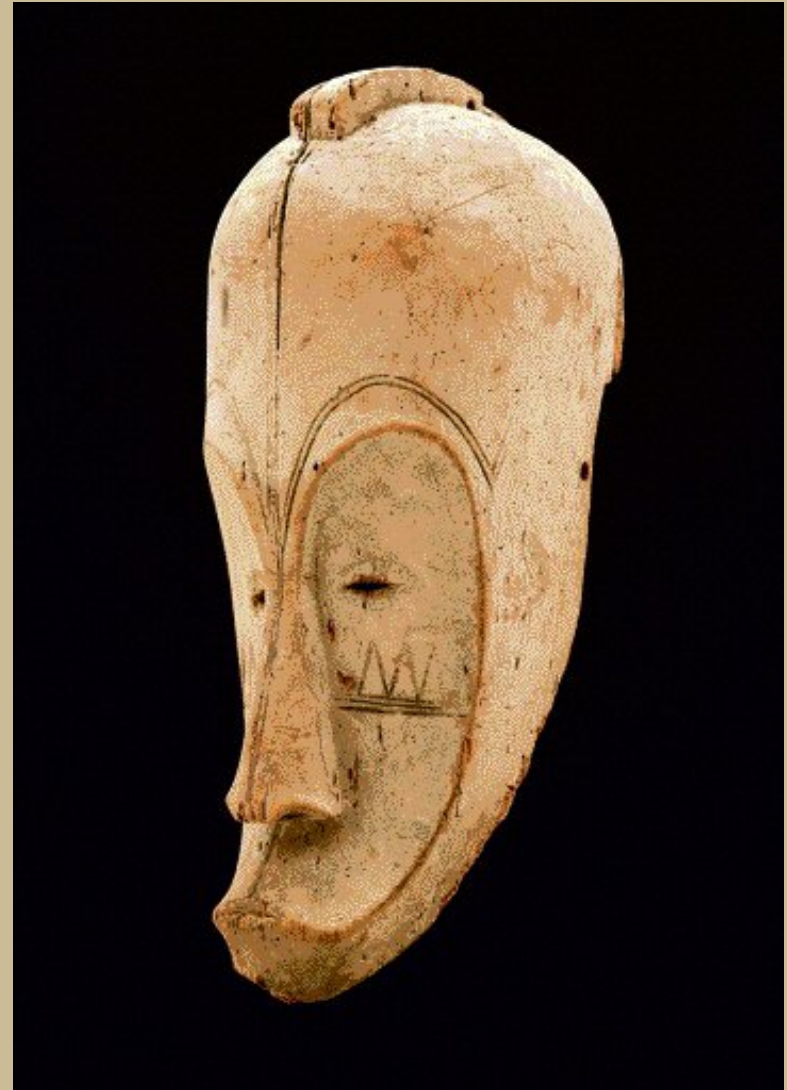
ไม้แกะแอฟริกา

หน้ากากแอฟริกา

แกะสลักพระพุทธรูปหินอ่อน พม่า

แกะสลักพระพุทธรูปหินอ่อน พม่า

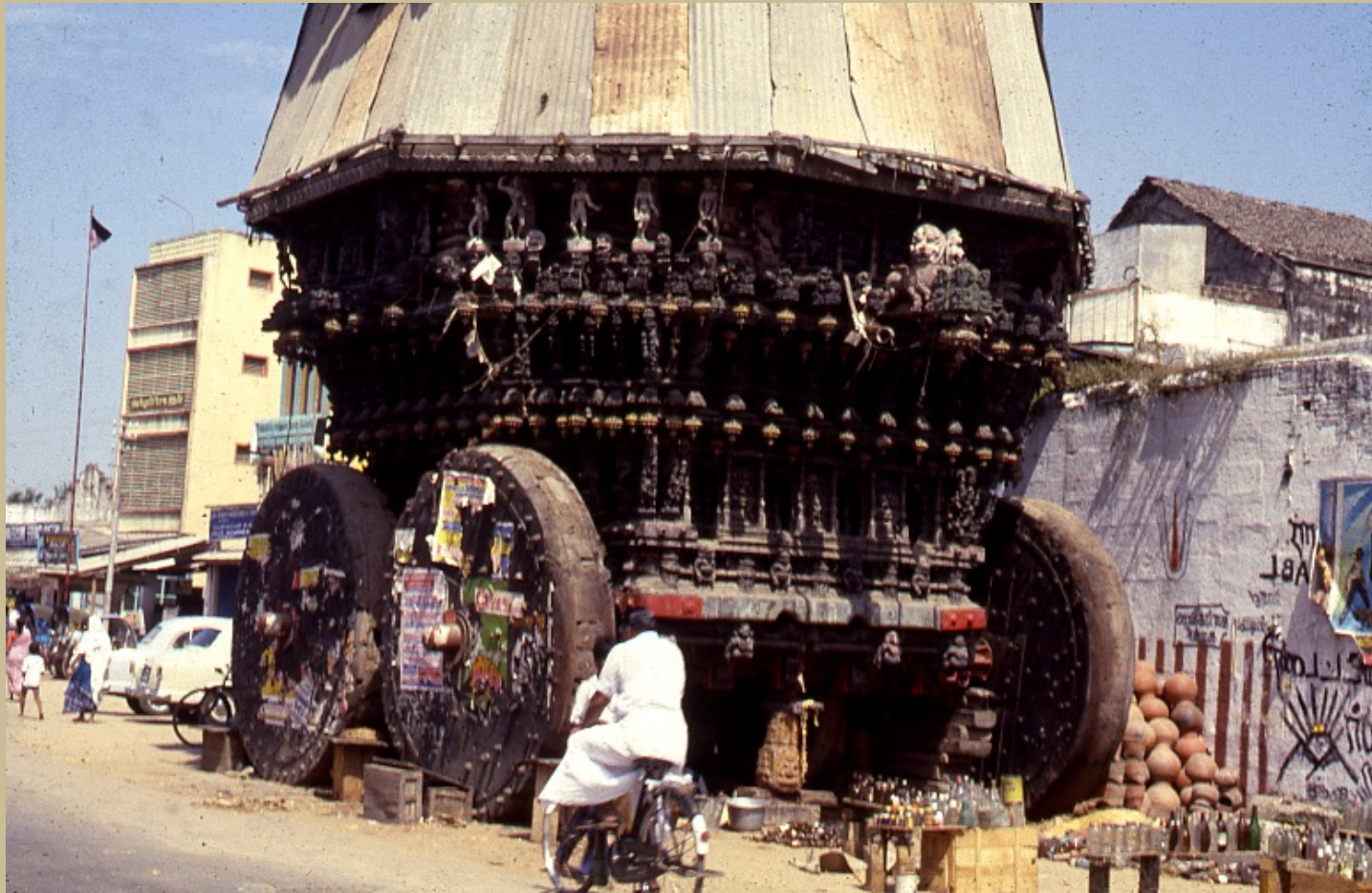

“เสาโทเท็ม” ของเอสกิโม

- พวกเอสกิโมในอลาสกา นิยมแกะสลักเสาไม้สนซีดาร์แดงทั้งต้น บางต้นสูงถึง 136 เมตร เรียก “เสาโทเท็ม” เป็นรูปคน และรูปสัตว์ต่างๆ
- เสาโทเท็มไม่ใช่เสาไม้ศักดิ์สิทธิ์ที่สร้างไว้บูชาหรือสร้างไว้ให้คนกลัว
- เป็นการบันทึกความเชื่อและตำนานประจำเผ่า
- สื่อให้เห็นถึงพลัษัฒรรมชาติ
- เป็นศูนย์รวมของจิตใจชุมชน
- เสาโทเท็มจึงเป็นสมบัติส่วนรวม ยกเว้นบุคคลสำคัญเท่านั้นที่จะสร้างเสาโทเท็มเป็นส่วนตัวได้

หลังจากที่แกะสลักเสร็จแล้วก็ลงสีให้สวยงาม สีที่ใช้ทำรูปจะทำจาก
ไข่ปลาแซลมอนผสมน้ำลายคน ผสมผงแร่ ซึ่งช่างจะเรียนรู้เรื่องราว
เกี่ยวกับสีเช่น

แร่เหล็กให้สีแดง แร่ตะกั่วให้สีดำ แร่ทองแดงให้สีเขียว

เชื่อกันว่าพวกอินเดียนแดงเผ่าไฮดาเริ่มทำเสาโทเท็มกันมานานกว่า
200 ปีแล้ว รูปที่นำมาแกะล้วนแต่เป็นสัญลักษณ์ของสิ่งดีงาม ไม่ใช่สิ่ง
ชั่วร้าย

ภาพจะถูกแกะสลักให้ซ้อนๆ กันขึ้นไปจากล่างจนถึงยอดเสา หาก
มีภาพคนจะถูกแกะในส่วนล่างสุด แสดงให้เห็นว่า คนไม่ได้อยู่เหนือ
ธรรมชาติ ภาพบนเสาโทเท็มเป็นภาพสัญลักษณ์สิ่งที่ต้องการสื่อ จึงต้อง
ตีความหมายและเรื่องราวของชาตินั้นๆ ตามนิสัยของสัตว์

- นกอินทรี เป็นสัญลักษณ์ของความถูกต้อง โปร่งใสและสง่างาม เป็นแบบอย่างของผู้นำ
- หมี เป็นสัญลักษณ์ของผู้พิทักษ์ปกป้องที่แข็งแกร่ง สู้อุปสรรคด้วยจิตใจที่เข้มแข็ง กล้าเผชิญสิ่งที่ท้าทายอย่างมั่นคง
- กาไใหญ่ เป็นสัญลักษณ์ของผู้สำรวจตรวจค้น กล้าผจญภัย หูตาไว กระจายใคร่รู้ไม่หยุดนิ่งที่จะทำชีวิตให้สูงขึ้น มีน้ำใจรักผู้อื่น
- หมาป่า เป็นสัญลักษณ์ของความเฉลียวฉลาด เสียดละ มีน้ำใจ กล้าเผชิญหน้าอย่างมีศักดิ์ศรี

อื่นๆ

แอฟริกา

แอฟริกา

แอฟริกา

แอฟริกา

ຍຸໂຣປ

การแกะสลักเสาหัวหิน อินเดีย

เสาঝহিন ঁড়ঁঁঁঁঁঁঁ

งานไม้แกะภาคเหนือ

รูปแบบของของที่ระลึกไม้แกะเชียงใหม่

- แยกตามประเภทกว้างๆ คือ รูปสัตว์ พืช (พรรณไม้ และดอกไม้) คน (เทวดา) หน้ากาก ภาชนะของใช้ และตกแต่ง

ประเภทสัตว์

มีรูปสัตว์มากมายหลายประเภทที่ถูกนำมาแกะ ทั้ง
แบบนูนต่ำ, นูนสูง และลอยตัว เช่น ช้าง, สิงโต, กบ,
แมว, ไก่, สุนัข, นก, จระเข้, งู ฯลฯ

การตกแต่งงานไม้แกะสลัก

- การขัดผิว
- การทาสี
- การปิดกระจก
- การทำให้เป็นของเก่า

วัสดุและขั้นตอนการแกะสลัก

การใช้เครื่องมือช่วยในการแกะสลัก

ไทย(เชียงใหม่)

รูปคน, พระ และเทวดา

การแกะรูปคน จะมีทั้งการแกะรูปคนเหมือนตามสั่ง บ้าง เป็นรูปชาวเขาเผ่าต่างๆ ตุ๊กตา เป็นเด็กหญิง, ชาย, เด็กอุ้มเตง พระพุทธรูป, รูปเหมือนพระ ตามที่สั่ง, ฮก, ลก, ชิว และกวนอิม เป็นต้น

ประเภทพืชพรรณไม้ และดอกไม้

การแกะลายพรรณไม้ ส่วนใหญ่จะเป็นส่วนตกแต่ง
ของใช้อื่น เช่น ตกแต่งกรอบรูป, กรอบกระจก, กล่องไม้,
ด้ามกระบวย และแกะเป็นดอกไม้ เช่น

ดอกฝิ่น, ดอกชบา, ดอกบัวบูชา, และต้นกล้วยทั้งกอ
โดยเฉพาะต้นกล้วยนั้น นิยมนำไม้หนุ่มมาแกะ เพราะ
น้ำหนักเบา

รูปหน้ากาก

บ้านช่างนัก สันกำแพง เชียงใหม่

จีน

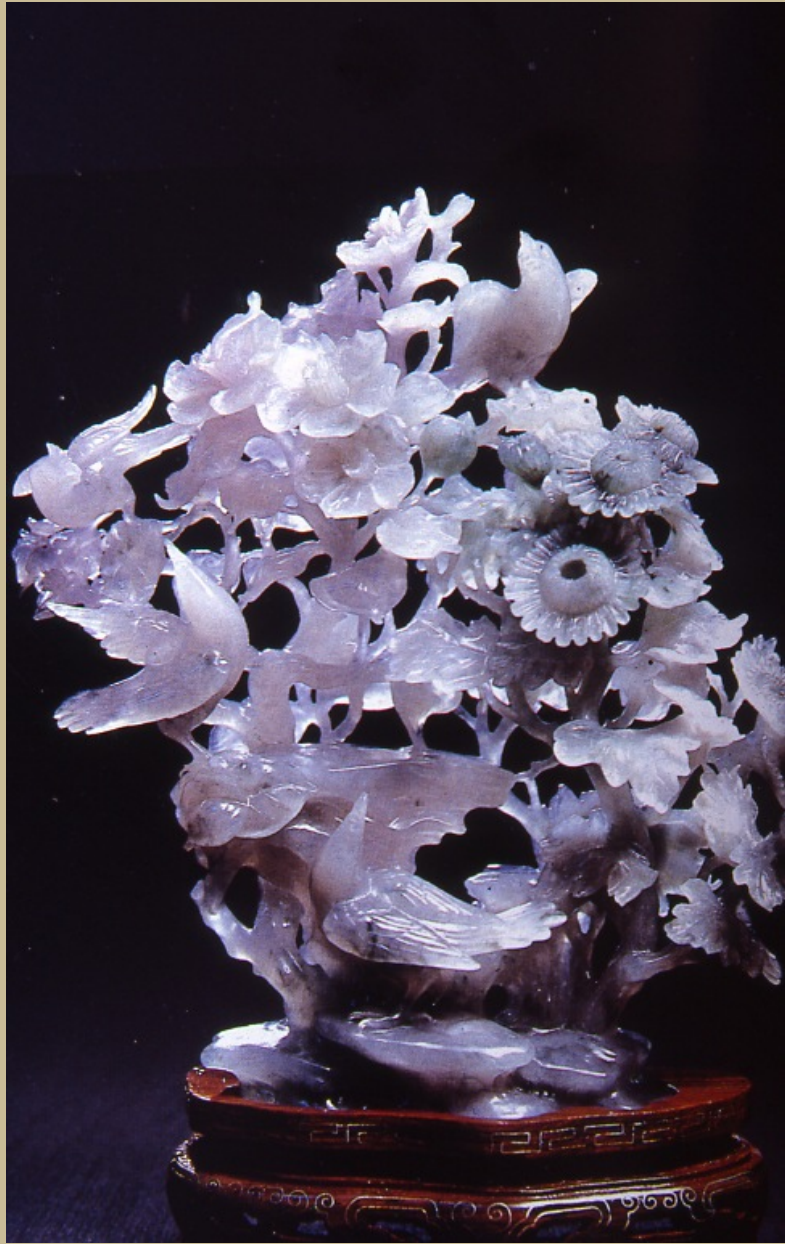

สมัยใหม่

